

ПРОТОПОПОВА Н. А.,
*старший викладач кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*
ВОЛОЩУК В. В.,
*здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЗАХИСТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ КРИЗИ

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування спостереження та механізмів управління потенційно соціально-економічними системами, що функціонують в умовах воєнного стану країни. Нестійкий стан і тривожність суспільства найчастіше зумовлені тим, що соціально-економічні системи невчасно реагують або зовсім не реагують на нормальний стан внутрішнього та зовнішнього середовища спалаху. Глобальні соціальні, технологічні та політичні зміни, зростання нестійкості світової економіки, військові конфлікти дестабілізують вплив на соціально-економічні системні закономірності, посилюють негативні процеси. Дослідження проблеми стійкості та керованості соціально-економічних систем поблизу моментів загострення захоплює вирішення найрізкіших проблем економіки соціально-економічних систем, таких як уповільнення темпів економічного зростання, масова втеча капіталу з країни, негативні наслідки падіння гривні, загроза розростання економічної рецесії.

Соціально-макроекономічний розвиток у нашій країні останнім часом відбувався у складних геополітичних та економічних умовах, що проявляється у нестійких режимах розвитку, значною мірою сучасних гострих викликів та загроз, використання соціальних практик та комунікацій.

Основні напрями розвитку соціально-економічної системи у мирний час після закінчення воєнного стану можна позначити так (рис 1).

Напрями розвитку соціально-економічної системи у мирний час
після закінчення воєнного стану

- постійна реалізація заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника на зовнішніх та внутрішніх ринках, а також використання переваг відкритих ринків;
- уповільнення зростання попиту на енергоносії у національному господарстві через одночасне підвищення диверсифікації джерел та каналів постачання імпортованих енергоносіїв (включаючи відновлювані джерела);
- розробка та формування нових стимулів для залучення інвестицій та утримання вже наявних фінансових резервів у національній економіці;
- пом'якшення впливу зростання світових цін на енергоносії на національну економіку та добробут громадян;
- наявність ефективної програми швидкого реагування у разі виникнення кризових явищ в економічній, соціальній, екологічній та політичній сферах.
- розробка організаційно-правових засад сталого соціально-економічного розвитку для відстеження ефективності дій уряду та виявлення можливих слабких місць у національній економіці.

Рис. 1. Основні напрями розвитку соціально-економічної системи у мирний час після закінчення воєнного стану [1]

Війна в даний час в Україні унеможливила дотримання традиційних соціальних норм та реалізацію звичних політичних програм і може бути використана для здійснення дієвих кроків, які допоможуть повернути країну на траєкторію досягнення цілей сталого розросту. ЦСР життєво необхідні для імплементації таких програм відновлення, які дозволять створити «зеленішу» економіку, стійкішу до викликів розвитку суспільних зв'язків. Отже, пріоритет повинен бути наданий коригуванню економічної структури шляхом побудови більш енергоефективних і менш забруднюючих виробництв і транспортних систем. Реконструкція закладів соціальної сфери також повинна підвищити їх енергоефективність і використовувати матеріали з низьким вмістом вуглецю.

Список використаних джерел:

1. Буряк Є. В., Редько К. Ю., Чорновол А. О., Орленко О. В. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку України в умовах війни (євроінтеграційні аспекти). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2022. Вип. 34. С. 135-145.